

Työpaikat on turvattava, Sauvotalo nuorten käyttöön

PAAVO VÄYRYNEN

Kun Keskustan Kemian kunnallisjärjestö pyysi minua ehdokkaakseen kuntavaaleihin, vastasin ensin ”kiitos ei”.

Virikkeen kantani muuttamiseen antoi Lapinlahdella toimivan Portaanpään kansanopiston rehtori **Petri Järveläinen**, joka lähetti minulle viestin Kemian entisen työväentalon kohtalosta. Myöhemmin ehdokkuuteni perusteluihin tulivat mukaan myös Veitsiluodon tehtaiden sulkemisen aiheuttamat ongelmat. Ne heijastuvat koko seutukuntaan. Työntekijöistä suuri osa asuu Kemianmaalla ja Simossa.

Toisenlainen haaste on Metsä Groupin jätti-investoinnin onnistunut toteuttaminen.

Haluun olla mukana vaikuttamassa näiden kotiseutuni yhteisten ongelmien voittamiseen ja haasteiden ratkaisemiseen.

Niemi-Niemelä pelastettiin, työväentalo uhattuna

Petri Järveläinen viestitti, että hänen isoisänsä **Onni Ermalan** suunnittelema Kemian entinen työväentalo, Sauvotalo, oli ollut myytävänä huutokaupassa 90 000 euron pohjahintaan. Hän toivoi, että minä voisin löytää talolle käyttäjä.

Järveläinen oli tietoinen siitä, että olemme Vuokon kanssa vaalineet aikaisemminkin Onni Ermalan arkkitehtuuria.

Vuonna 1998 ostimme Kemian kaupungin entisen vanhaikodin Niemi-Niemelän voidaksemme vuokrata sen tiloja perustettavan Pohjantähti-kansanopiston käyttöön.

Vanhaikoti oli ollut tyhjillään ja käyttämättä jo kolmen vuoden ajan. Tällä kaupalla pelastettiin Onni Ermalan suunnittelema komea päärakennus melko varmalta purkutuomiolta.

Pohjantähti-opiston kannatusyhdistys haki ylläpitölupaa kansanopistolle, joka antaisi kansainvälisyyskasvatusta ja Eurooppa-koulutusta. Hakemus hylättiin.

Pohjantähti-opiston kannatusyhdistys haki ylläpitölupaa kansanopistolle, joka antaisi koulutusta sijaishuollossa oleville tai olleille ja muille erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille.

Tähän saatiin kokeilulupa vuonna 2007 ja pysyvä lupa vuonna 2010. Nykyään opetusta annetaan pääasiassa Kemian kaupungissa, ”Kemian portissa”.

Kun Pohjantähti-opiston kannatusyhdistys vietti 20-vuotisjuhlaansa syksyllä 2018, teimme päätöksen käynnistää virtuaalinen kansanopistotoiminta.

Pohjantähti-kansanopiston opetus-

työssä päätettiin lisätä digitaalisuutta. Lisäksi ryhdyttiin antamaan digitalisaation käyttöä edistävää koulutusta.

Päätimme ryhtyä julkaisemaan verkkolehteä ja antamaan yleissivistävää etäopetusta.

Tätä toteuttamaan Pohjanrantaan on perustettu Pohjantähti-keskus, joka julkaisee Pohjantähti-lehteä ja Polaris-TV-nimistä videokanavaa.

Onni Ermalan arkkitehtuuria pelastamaan

Järveläisen huoli kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Sauvotalon kohtalosta oli perusteltu. Huutokauppaan ei ollut tullut yhtään tarjousta.

Asiasta uutisoineensa Lounais-Lappi-lehdessä **Jouni Valikainen** kirjoitti:

”Pieni pelko tuli takarivoon, että Sauvotalolle käy samalla tavalla kuin Valtakadun alapäässä olevalle vanhalla Teboilla vastapäätä sijaitsevalle koulurakennukselle; laudat laitetaan ikkunoihin ja ajanhammas rappeuttaa rakennuksen. Sellainen ei olisi niin komea maamerkki kaupungintalon, uuden virastotalon ja oikeustalon vieressä.”

Petri Järveläisen viesti johti siihen, että päätin tutkia mahdollisuuksia turvata

työväentalon tulevaisuus.

Meidän perheemme yrityksillä ei ole Sauvotalolle käyttöä.

Selvitin myös, voisiko Pohjanrannasta Kemiin muutama vuosi sitten muuttanut Pohjantähti-kansanopisto tarvita sen tiloja.

Kävi ilmi, että käyttö olisi hyvin vähäistä. Talon omistaminen ja sen tilojen vuokraaminen ei sovi opiston kannatusyhdistyksen rooliin.

Tämän selvittelyn jälkeen kietoutuivat toisiinsa yhtäältä Onni Ermalan arkkitehtuurin vaaliminen ja toisaalta kesän kuntavaalit.

Päätin sittenkin asettaa ehdolle Kemian kaupungin kuntavaaleissa. Tärkein yksittäinen vaaliteemani on, että kaupungin tulee turvata Onni Ermalan suunnitteleman Sauvotalon säilyminen ostamalla se ja järjestämällä sille sen luonteeseen sopivaa käyttöä.

Sauvotalo sopii erinomaisesti kulttuurin ja urheilutoimintaan. Sitä tarvitaan erityisesti nuorten kokoontumis- ja harrastustilaksi.

Entisen työväentalon ostamista ei kenenkään pitäisi ainakaan poliittisista syistä vastustaa. Se liittyy olennaisella tavalla työväenliikkeen ja Kemian paikal-

lishistoriaan, jota meidän kaikkien tulee vaalia.

Mieleeni tulee tässä oman sukuni historiaa.

Isoisäni kruununmetsätorppari **Juho Väyrynen** oli vasemmistososialisti, ja hänet erotettiin aikanaan ns. kommunistilakien nojalla Simon valtuustosta. Kun isäni **Eemeli Väyrynen** täytti vuonna 2010 sata vuotta, kirjoitin hänestä kirjan. Tässä yhteydessä kävi ilmi, että hän häpesi tätä oman isänsä yhteiskunnallista toimintaa.

Minä puolestani olen siitä ylpeä.

Pormestari Matti Niemelän jalanjäljissä

Päätökseni asettua ehdolle Kemian valtuustoon palauttaa mieleen myös tätä vanhemmat historialliset kytkökset Niemi-Niemelän ja kaupungin välillä.

Pohjanrannan edellinen isäntä **Matti Niemelä** oli mukana perustamassa Kemian kaupunkia vuonna 1869. Hän toimi alkuvaiheessa mm. kaupungin rahastonhoitajana. Hänellä oli kaiken aikaa asunto myös kaupungissa.

Matti Niemelä palasi johtavaan asemaan kaupungin asioiden hoitamisessa, kun hänet valittiin vuonna 1904 pormestariksi. Tässä virassa hän toimi vuoteen 1923 eli kuolemaansa saakka.

Pormestari Matti Niemelä jatkoi asuimistaan kahdessa paikassa. Alkuvuosina Niemelän virallinen asuinpaikka oli Niemi-Niemelässä, mutta myöhemmin hän muutti virallisesti kaupunkiasuntoonsa ja ryhtyi maksamaan veronsa kaupungin kassaan.

Vuonna 1916 Niemelä myi talonsa Kemian kaupungille vaivaistaloksi.

Historia toistaa tavallaan itseään, kun Pohjanrannaksi muuntuneen Niemi-Niemelän isäntä asettuu ehdolle Kemian kaupungin luottamustehtävään.

Kaupunkilaiset päättävät kesäkuun vaaleissa, tuleeko hän valituksi.

Matti Niemelä toimi Kemian kaupungin pormestarina vuosina 1904–23.

Vasemmisto on vastuussa Veitsiluodon sulkemisesta

Keskustan kemiläinen kuntavaaliehdokas **Paavo Väyrynen** syyttää vasemmistopuolueita siitä, että Stora Enso sulkee Veitsiluodon tehtaan. Taustalla ovat 1980-luvun taistelu Pohjolan Paperista ja Suomen liittyminen euroalueeseen.

Väyrynen vaatii sosialidemokraatteja ja Vasemmistoliittoa kantamaan vastuun uusien työpaikkojen luomisesta ja Kemian talouden tukemisesta.

SDP:n ”kaappaus” tuhosi Veitsiluoto Oy:n

Paavo Väyrynen oli **Kalevi Sorsan** johtaman hallituksen ulkoministerinä mukana siinä 1980-luvun puolivälin taistelussa, jossa Pohjois-Suomen metsäteollisuutta järjesteltiin uudelleen.

Kamppailun ytimessä oli Oulu Oy, jonka valtion omistama Veitsiluoto Oy ja yksityisomisteinen Kajaani Oy omistivat puoleksi. Myös Kemi Oy:n omistus oli ja kaunutun valtion ja yksityisten kesken.

Syntyi suunnitelma Pohjolan Paperi Oy:n muodostamisesta. Kajaani Oy olisi ostanut Veitsiluoto Oy:n omistamasta Oulu Oy:n osakkeet. Myös Kemi Oy olisi liitetty Pohjolan Paperiin.

Saamallaan rahoilla Veitsiluoto Oy olisi voinut investoida Kemian ja Kemijärven tehtaiden kehittämiseen.

Pohjoiseen olisi syntynyt kaksi vahvaa metsäteollisuusyriytystä.

Tämä oli jo osapuolten kesken sovittu, kun SDP Väyrysen ulkomaanmatkan aikana kaatui hankkeen. Veitsiluoto Oy osti kaikki Oulu Oy:n osakkeet ja velkaantui pahoin.

Paavo Väyrysen mukaan kysymys oli SDP:n pyrkimyksestä laajentaa valtion omistusta talouselämässä.

Samaan aikaan demarit ajoivat valtion omistaman elektroteollisuuden kehittämistä muun muassa kuvaputkityhtiö Valco:n kautta. Tämän hankkeen kaaduttua Kalevi Sorsa sai piikkanimen Valko-Sorsa, muistuttaa Väyrynen.

Keskusta pelasti Kemi Oy:n, Veitsiluoto Oy fuusioitiin Stora Ensoon

SDP:n suunnitelmalla oli, että myös Kemi Oy olisi liitetty Veitsiluoto Oy:n osaksi. Tämän Paavo Väyrynen sai hallituskiirillä uhaten estetyksi.

Metsäliitolle siirtyneen Kemi Oy:n myöhempi kehitys on ollut loistava. Nyt Karihaaraan ollaan rakentamassa Metsä Groupin biotuotetehdasta.

Toisin kävi Veitsiluodolle. Pohjolan Paperista käydyin väännon aikana SDP lupasi, että Ouluun rakennetaan paperikone. Tämä investointi yhdessä yrityskaupan rahoittamisen kanssa johti Veitsiluoto Oy:n raskaaseen vel-

kaantumiseen.

Veitsiluoto Oy fuusioitiin Enso-Gutzeihin ja lopulta osaksi ruotsalais-suomalaisista Stora Ensoa. Pääkonttori säilyi Suomessa, mutta määräysvalta siirtyi Ruotsiin. Aluksi pääjohtaja oli Suomesta, mutta tästäkin on jouduttu luopumaan.

Stora Enso lakkautti ensin kannattavan Kemijärven sellu-tehtaan ja nyt myös Veitsiluodon tehtaan.

Näihin ratkaisuihin johti toinen vasemmiston jättiviirhe: **Paavo Lipposen** johdolla ja molempien vasemmistopuolueiden tuella Suomi vietiin osaksi euroaluetta.

Suomi euroon – Stora Enso Amerikkaan

Paavo Väyrynen kertoo ihmetelleensä **Jukka Härmälälle** sitä, että hän Enson silloisena pääjohtajana kannatti Suomen liittymistä euroalueeseen.

Härmälä sanoi minulle, ettei siitä tarvitse huolta kantaa: ”me panemme munat useampaan koriin ja investoimme dollari-alueelle”.

Näin myös tapahtui. Ensimmäinen askel oli Enson onneton fuusioituminen osaksi Stora Ensoa.

Sitten Stora Enso osti amerikkalaisen Consolidated Papers -nimisen yrityksen. Kaupan rahoittamiseksi myytiin yhtiön Suomessa omistamat metsät ja vesivoimat.

Amerikan seikkailu aiheutti valtavan tappiot, ja se johti raskaisiin saneerauksiin. Kun Suomi oli mukana euroalueessa, pahimmat leikkaukset tehtiin täällä. Ruotsi pääsi vähemmällä.

Lappi sai vastaanottaa kovimmat iskut ensin Kemijärvellä ja nyt myös Kemissä.

Taistelun kaikin voimin Suomen EU-jäsenyyttä vastaan. Suomi oli päässyt jo Euroopan talousalueen (ETA) kautta sisämarkkinoille. Pelkäsin, että jäsenyys vie meiltä myös oman valtuutan, kertoo Paavo Väyrynen.

Väyrynen sai oppositiossa silloin olleen Keskustan vastustamaan euroon siirtymistä.

Viimeinen ”niitti” euroalueeseen liittymisessä oli Vasemmistoliiton jäsenäänestys, jossa enemmistön kerrottiin sen hyväksyneen.

Vihervasemmiston politiikka on tuhoisaa teollisuudelle

Paavo Väyrynen sanoo, että tekemiensä virheiden vuoksi vasemmistolla on erityinen vastuu huolehtia Veitsiluodon tehtaiden sulkemisesta aiheuttamista ongelmista.

On pyrittävä saamaan aikaan uusia teollisia työpaikkoja. Työtömmiksi joutuneista on huolehdittava. Kemian kaupungin taloudella on voimakkaasti tuettava.

Valitettavasti vihervasemmiston politiikka on suorastaan

tuhoisaa teollisuudelle ja laajemminkin Suomen taloudelle ja työllisyydelle, sanoo Väyrynen.

Väyrynen arvostelee erityisesti sitä, että eurojäsenyyden vuoksi kurjassa kunnossa oleva Suomi on ryhtynyt toteuttamaan maailman kunnianhimoisinta ilmastopolitiikkaa. Lisäksi ilmastopolitiikasta puuttuu luonnontaloudellinen kestävyys.

Vihervasemmisto pyrkii estämään Suomen rikkaiden uusiutuvien luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä. Metsästä pyritään tekemään hiilivarasto ja uusiutuvan turpeen käyttämisen energiataloudessa pyritään estämään.

Samaan aikaan maaperästä pyritään kaivamaan valtava määrä mineraaleja akkuteollisuuden raaka-aineiksi. Yleensäkin pyritään nojautumaan uusiutumattomiin luonnonvaroihin.

Väyrynen vaatii, että liikenteen laajamittaisesta sähköistämisestä luovutaan.

On turvaututtava biokaasun ja muihin biopolttoaineisiin. Lisäksi on kehitettävä synteettisiä polttoaineita. Suuntaa ilmastoto- ja ympäristöpolitiikassa on muutettava.

Pohjois-Suomen teollistamiseen tarvitaan samankaltainen rohkea ote kuin 1950-luvulla, jolloin **Urho Kekkonen** julkaisi teoksensa ”Onko maallamme mälttää vaurastua?”, vaatii Väyrynen.